

Ponický spravodajca

21. ročník ■ november – december

5

2019

Prajeme vám pokojné vianočné sviatky a šťastný nový rok 2020

Vážení občania,

Keď píšem tento príhovor, kalendár ukazuje veľkú desiatku. V tento deň pred rokom som sa ujala funkcie starostky obce. Veru, rok ubehol ako voda a je čas obzrieť sa späť. Ako sa naplnili moje plány v prvom roku môjho pôsobenia? Myslím si, že sa toho podarilo dosť. Samozrejme, nie všetko vyjde tak, ako si predstavujeme. Ale taký je život.

Zastávať funkciu starostky je pre mňa škola života. Počas roka som načerpala nové skúsenosti, mnohému som sa priučila. Najviac poznatkov som získala od poslancov obecného zastupiteľstva a samotných občanov, za čo im úprimne ďakujem. Som rada, že občania prijali moju výzvu v kampani. Som tu pre nich a môžu sa na mňa kedykoľvek obrátiť so svojimi nápadmi, pozitívnymi, ale aj negatívnymi postrehmi. Pre mňa osobne sú najzaujímavejšie stretnutia s ľuďmi, keď sa môžem s nimi porozprávať a dozvedieť sa, čo ich v obci teší alebo trápi. Dobrou príležitosťou na vzájomné spoznávanie sú najmä kultúrno-spoločenské a športové akcie, ktoré sme zorganizovali. A bolo ich neúrekom. Za veľký úspech považujem zriadenie opatrovateľskej služby, ktorá fun-

guje na sto percent. V priebehu roka sa nám podarilo získať nenávratné finančné príspevky na výstavbu Komunitného centra v časti obce Ponická Huta, tiež na program Wifi pre teba, ale aj financie na materiálno-technické vybavenie obecnej knižnice. Osadili sme nové informačné tabule, zabezpečili temperovanie Ponického domu kultúrneho dedičstva. Zároveň ma veľmi teší, že poslanci obecného zastupiteľstva dali súhlas na výstavbu telocvične, ktorá by mala byť dokončená do 31.

januára budúceho roka. Splní sa tak sen veľkej časti obyvateľov našej obce. V novembri sme podali ďalšie projekty na obnovu autobusových zastávok, detských ihrísk, tiež na vybudovanie lesnícko-ekologického náučného chodníka a zriadenie otvorenej triedy a miniarboréta v areáli základnej školy. Veľkým prínosom pre obec je aj spustenie projektu rozvoja školy v spolupráci s Národným lesníckym centrom vo Zvolene a s podporou Banskobystrického samosprávneho kraja, ktorý vo veľkej miere prispeje k rozvoju celej obce.

Aj v nasledujúcom roku nás čaká veľa práce. Pred nami stoja nové výzvy, nové projekty, ktoré chceme uskutočniť.

V predvianočnom období sa zvykneme zamýšľať nad skutočnými hodnotami, ktorými nie sú hmotné statky, ale porozumenie a spolupatričnosť.

Prajem všetkým šťastné a spokojné vianočné sviatky v kruhu najbližších, nech sú plné pohody a radosti. Do nového roku vám želim hlavne zdravie, veľa šťastia a lásky.

Jana Ondrejková,
starostka Poník

Hurá, opäť sú tu Vianoce

Tieto sviatky milujem. Je to tak. Nielen deti, ale aj my dospelí sa na Vianoce tešíme, hoci, ako vo všetkom, nájdeme sa aj výnimky. A na čo sa vlastne tešíme? Niektí na dobroty štedrovečerného stola, iní na darčeky pod stromčekom, ďalší na svoju rodinu a mnohí sa tešia na sneh a mráz... Ja sa teším na oslavu narodenín. A tie treba osláviť ako sa patrí, hlavne ak sú moje alebo niekoho blízkeho. Takže na Vianoce to roztočíme, veď sa narodil náš Ježiško, náš priateľ. A nie hocijaký priateľ. Veď nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položil život za svojich priateľov. A on to urobil. Spomeňme si naňho s vďačnosťou. Pridajte sa k nám aj vy, veď bez neho by sme Vianoce neoslavovali.

Pri príležitosti vianočných sviatkov vám všetkým zo srdca prajeme veľa lásky, pokoja, zdravia, šťastia a hojnosti Božieho požehnania do vašich srdiec, rodín a domovov. Nech betlehemske Dieťa zahojí všetky hnevy a rozohreje všetky srdcia. Pokoj a dobro!

Brat Robert a kapucíni

Pravé poslanstvo Vianoc

Opäť sa približuje koniec roka, ktorý so sebou prináša tie najkrajšie sviatky a s nimi tú úžasnú zvesť pre všetkých ľudí, hoci si to mnohí neuvedomujú, zvesť, ktorú výstižne opisuje evanjelium podľa Lukáša: „Nebojte sa, veď zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude všetkému ľudu, lebo narodil sa vám dnes v meste Dávidovom Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán.“ O tom, že Vianoce so sebou prinášajú práve toto poslanstvo, vie určite väčšina ľudí. Veď veľa rozhlasových či televíznych programov hovorí o narodení Božieho Syna v Betleheme, ale také uponáhľaná doba aj z Vianoc urobila konzumné sviatky. Už dva – tri mesiace pred Vianocami lákajú obchodníci ľudí reklamami na nákup darčiekov. To je

na jednej strane pekné, lebo chceme obdarovať svojich blízkych a dokázať tak, že ich máme radi, že nám na nich záleží, ale na druhej strane to odvracia pozornosť od duchovného poslanstva len k tomu hmotnému.

Je dobré, že sa obdarujeme, ale vieme prečo sa obdarujeme? Čo je pravé poslanstvo Vianoc? Je to vďačnosť za ten najkrajší a najvzácnejší dar, ktorý sme my ľudia dostali a ním je to betlehemske dieťa – Ježiš Kristus. Veď Boh nám dal svojho Syna ako nášho Záchrancu, Spasiteľa..., „lebo narodil sa vám dnes v meste Dávidovom Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán.“ V ňom prišlo na svet svetlo, ktoré nám svieti na cestu života, aby sme nezablúdili, ale bezpečne prišli do cieľa našej cesty – do Božieho krá-

ľovstva, kde nebudú bolesti, trápenie ani starosti, len večná radosť a pokoj. Možno si ani neuvedomujeme, že to Božie kráľovstvo je už medzi nami. Najjasnejším dôkazom toho sú práve Vianoce, keď sme k sebe lepší, láskavejší a pozornejší. Škoda len, že spolu s Vianocami sa aj toto vytráca z nášho života. Ale Boh je stále s nami, preto ak to pravé poslanstvo Vianoc – Boží Syn – zostane v našich srdciach aj po skončení sviatkov, každý deň budeme prežívať pokoj, lásku a radosť, skrátka raj na zemi. A k tomu stačí málo – stačí sa riadiť Božou láskou – stačí úsmev, pohladenie, či dobré slovo, ktoré budeme rozdávať okolo seba. Možno si niekto povie, že to nedokáže. Možno nie, ale Boh to dokáže. Bohu je všetko možné.

On dokáže meniť aj naše životy, aj nás samých k lepšiemu. Ale s podmienkou, že pustíme Boha do svojho života. S Ním môžeme každý deň prežívať Vianoce. Záleží na každom z nás, či opäť prežijeme konzumné sviatky, alebo pravé Vianoce.

Ja vám však zo srdca prajem, aby to pravé poslanstvo Vianoc všetkých sprevádzalo aj v novom roku Pána 2020. Požehnané Vianoce a šťastný nový rok. Peter Kevický, ev.a.v. farár

Naša anketa

1. Čo pre vás znamenajú Vianoce?
2. Aké boli vaše najkrajšie vianočné sviatky?
3. Čo sa vám na Vianociach páči najviac?

Anna Sedliaková, Ponická Huta

1. Vianoce sú pre mňa hlavne sviatkami narodenia nášho Pána a sviatkami rodiny. Nepochádzam odtiaľto, ale žijem tu už 70 rokov, takže tu je môj domov. Tradície a zmysel Vianoc som sa naučila chápať pri rodičoch a potom som si všetko preniesla do novej rodiny. S manželom a celou rodinou sme vždy dodržiavali vianočné obyčaje a zostalo nám to doteraz. Prípravy na sviatky mi zaberajú celý advent, vrátane pečenia a varenia. Vianoce sú pre mňa naozaj sviatočným časom, ktorý prežívam v pokoji s najbližšími a mám radosť, keď je aj počasie ako sa patrí. Mám rodinu aj ďaleko odtiaľto... telefonujeme si a prajeme si pekné sviatky. V našej rodine vždy večeríme to isté, v presný čas, spoločne sa modlíme a čítame Bibliu. V posledných rokoch mi deti ozdobia stromček o niečo skôr, lebo je umelý a môžem sa z neho dlhšie tešiť. Tradíciám a zvykom som priučila aj moje deti a oni ich odovzdávali ďalej, vďaka Bohu, už sme štvorgeneračná rodina.

2. Každé Vianoce je u mňa celá rodina, ešte sa nestalo, že by som bola sama. Pochádzam z dosť veľkej rodiny a ešte do väčšej som sa vydala, takže som bola navyknutá na plný dom, na návštevy. No azda najkrajšie Vianoce boli, keď sa mi narodili deti, manžel bol v plnej sile, žil aj môj brat s rodinou, švagriné, švagrovia, netere a synovci. No, kde Pán Boh vzal, tam aj pridal. Mnoho členov našej rodiny už pomrelo, ale zase sa ich aj dosť narodilo. Mám päť vnúčencov a sedem pravnúčencov a počas Vianoc sa stretnem so všetkými. Keď je rodina pokope, to sú pre mňa najkrajšie Vianoce. A ešte keď nám Pán Boh požehná aj pár dobrôt, ktoré máme všetci veľmi radi a ktoré si pripravujeme iba na Vianoce.

3. Najspokojnejšia som, keď na Štedrý večer príde ku mne moja rodina. Je nás už toľko, že vnúčence sedia na zemi. Ale je to radosť byť takto spolu. Je to náš vianočný zvyk, že vždy po štedrovečernej večeri sa zídeme u mňa v obývačke. Na Vianociach mám rada tú atmosféru, ktorá nezavládne inokedy v roku. Zdravie mi už nedovoľuje ísť do kostolníka, ale v televízii si pozriem aj svätú omšu aj duchovné programy, vianočné filmy a rozprávky. Ale snažím sa, pokiaľ vlá-

dzem, pomôcť deťom s prípravami, napr. medvedie labky pečiem len ja. Páči sa mi, keď je zima a dobre sa dýcha a keď je doma všetko ako má byť.

Ing. Lucia Orosová, Ponická Huta

1. Vianoce považujem za najkrajšie sviatky. Ale pred nimi, v čase adventu, by sme sa mali tíšiť, aby sme naplno precítili narodenie malého Ježiška, ktorý do všetkých rodín prináša pokoj, a privítali ho medzi nami.

2. Moje najkrajšie vianočné sviatky boli určite tie, keď sme ešte s manželom, ktorý, žiaľ, už nie je medzi nami, tvorili jednu veľkú rodinu.

3. Na Vianociach sa mi najviac páči to, že ľudia majú k sebe bližšie, schádzajú sa spolu rodiny, takáto atmosféra by mohla trvať aj počas roka.

JUDr. Vladimír Kucej, Ponická Lehôtka

1. Pre mňa sú to najkrajšie sviatky v roku. Pre mnohých ľudí sú príležitosťou aspoň na niekoľko dní spomaliť životný zhon, zbaviť sa vulgarizmov, násilia, nenávisť, zloby a vrátiť sa ku krásnym vlastnostiam človeka – k slušnosti, úcte, k porozumeniu, pokoju a láske.

2. Bolo to vtedy, keď do našej rodiny pribudol nový člen a môj otec ho na Vianoce privítal v rodinnom kruhu. Najskôr v roku, keď som sa oženil a pri štedrovečernom stole po prvýkrát sedela moja manželka, neskôr to bolo v rokoch, keď sa nám narodili synovia a vnúčatá.

3. Ťažko povedať, čo sa mi páči najviac, lebo ako som povedal, pre mňa sú to najkrajšie sviatky. Mrzí ma však, že si predvianočné obdobie doslova ničíme reklamou, honbou za ziskom a ďalšími neduhmi konzumnej spoločnosti, z ktorej sa vytráca pokora, tolerancia, úcta, slušnosť a ďalšie dobré vlastnosti, ktoré by mali byť v živote človeka samozrejmosťou.

Zoja Sámelová, Poniky

1. Stretnutie celej rodiny u Pertziarovcov – už štyridsať rokov.

2. Sneženie, čiapka z Tuzexu od krstnej mamy – nezabudnuteľná radosť.

3. Darčeky pre deti, ich rozžiarené oči a výskot pod stromčekom.

Milan Kosec, Poničan

1. Nepoznám človeka, ktorý sa na najkrajšie sviatky v roku neteší. Každý ich prežíva po svojom, každý má v sebe pokoru a pokoj, len aby opäť prežil vzácne chvíle a čas, ktorý sa nedá vždy opísať. Moje srdce a duša vnímavo sledujú posledné decembrové dni. Zhon, obchodné lákadlá, reklamné ťahy zavážajúce rôznymi klamstvami si nevšímam. Všetko je v nás, radosť a očakávanie si vytvárame sami. Máme svoje sny a spomienky, ktoré sa viažu k tomuto nezabudnuteľnému obdobiu v roku. Vianoce nie sú o daroch a preplnených stoloch. Vianoce pre mňa znamenajú prežiť opäť krásne dni v Ponikách, stretávať ľudí, rozprávať sa s rodákmi. A hlavne, pripomenúť si mnohých, ktorí už nie sú medzi nami. Zaspomínať si na svoju veľkú rodinu, rodičov, súrodencov... Na všetkých, ktorých som mal rád a ktorí mi dali to najvzácnejšie – schopnosť vážiť si ľudí, ich hodnoty, ich ľudskosť. A to by sme mali cítiť a vedieť stále, po celý rok, nielen v čase narodenia Ježiša Krista.

2. V mojom detstve ťažké snehové vločky rýchlo zakryli polia a okolitú nádhernú prírodu. Zima sa prihlásila vždy včas, takže radosť z blížiacich sa Vianoc sme prežívali s kamarátom Dušanom a aj s mojimi súrodencami už od konca novembra. Práve v tom čase sánkovačka, lyžovačka a korčuľovanie na zamrznutom jarku mala neopakovateľnú atmosféru. Snehu neraz bolo neúrekom, no nám to nevadilo. Žiadna kalamita, dospelí ľudia všetko zvládli bez ťažkostí. Ani mne ani bratovi Duškovi nevadilo ísť do Hôrky, kde boli vždy najkrajšie stromčeky. Prebrodili sme sa zimnou krajinou, popozerali okolie na dolnom konci. Zasnežená príroda dýchala vždy pokojom. Ani mladé srnky, či podskakujúci zajac nenarušili prenádhernú atmosféru. Prebrodili sme sa šťastne aj domov, kde nás čakal horúci čaj. Stromček musel na svoje sviatočné skrášlenie ešte pár týždňov počkať. S bratom a otcom nás čakalo ešte rúbanie dreva, všetko sme včas zvládli. Stará mama, maminka a sestry stále niečo upratovali, piekli. A ako sa približovali Vianoce, tak sa znasobovala vôňa koláčov a opekancov. Štedrý deň bol pre mňa najkrajším dňom v roku. Krásne chvíle v tunajšom kostole a potom doma, kde sa stretla naša veľká rodina, to boli pre mňa nezabudnuteľné chvíle, nezabudnuteľné Vianoce.

3. Človek musí cítiť a sám vedieť, ako prežiť krásne sviatky. Nevieť si ich prestaviť bez mojich Poník, bez

ľudí, ktorých si vážim a mám ich rád. Vyzdobené stromčeky a okná domov patria k Vianociam. Hlavne ich jednoduchosť a skromnosť podčiarkuje tieto vzácne dni. Práve tieto dni sú časom aj na stretnutie s mojimi najbližšími, deťmi, susedmi a, pravdaže, Poničanmi. Vážme si Vianoce, majme ich radi a užívajme si ich všetci spoločne. Vždy si želám, aby ľudia mali v sebe pokoru Vianoc počas celého roka.

Ján Diško, Ponická Lehôtka

1. Stretnutie rodiny pri večeri a stromčeku so sviatočnou atmosférou.

2. Za mojich mladých čias, keď mi krstná mať doniesla plazovku (darčeky od krstnej mamy, sladkosti, ovocie a veľký medovník).

3. Pokoj, stretnutie rodiny a priateľov.

Ján Šávolt, Poniky

1. Ako dieťa som veril a tešil sa na Ježiška, na jedličku ozdobenú doma vyrobenými salónkami. Sviečky boli na štipkoch pripevnené na vetvičkách. Na vôňu čerstvo pečených opekancov, ktoré som potajomky vyjedal. Na teplo pri kachľovej peci. Na drobné sladkosti, na svetlík, ktorý mi uštrikovala moja mama. Všetci spievali vianočné piesne a tešili sa, že sme všetci spolu a nie ako v roku 1945, keď môj otec bojoval v Povstaní. Potom som sa tešil na vinšovanie po rodine a zarobil si nejaký peniažtek.

2. Moje najkrajšie Vianoce boli a sú aj v súčasnosti, keď vidím celú našu veľkú rodinu okolo stola a ja som ešte jej súčasťou. Po všetkých prázdných miestach našich blízkych. Prichádzajú ďalší a naša rodinka sa rozrastá, ďakujem Pánu Bohu za všetkých, ktorých okolo seba mám.

3. Vianočná atmosféra je zbožnejšia, úprimnejšia, máme bližšie k sebe, všimame si viac ľudí okolo seba, žijeme duchovnejšie. Po všetkom tom predvianočnom zhone tešíme sa na štedrovečerné služby Božie, kde sa v pokoji uvoľníme pri kázni pána farára, pri vianočných piesňach a modlitbách. Potešia nás detičky a členovia cirkevného zboru. Pri odchode z kostola si želáme navzájom úprimné šťastie, zdravie, pekné sviatky. Vládne taká zvláštna duchovná pohoda. Môžeme byť šťastní, že žijeme v krajine, kde je mier a pokoj. Vážme si to.

Päť rokov...

Základná umelecká škola Stožok oslávila v septembri piaty rok svojej existencie. Hoci ide o krátky čas, pre školu a jej žiakov je to doba, za ktorú sa dá stihnúť veľmi veľa. Preto sme si 8. novembra slávnostným koncertom v Dome kultúry Stožok pripomenuli toto jubileum. Z kapacitných dôvodov sme zorganizovali dva koncerty. Prvý sme venovali širokej verejnosti, druhý rodičom, pozvaným hosťom a všetkým, ktorí našej škole pomáhajú a sú s ňou spätí od jej začiatku.

V programe sa predstavili žiaci hudobného a tanečného odboru, vystavili sme aj práce z výtvarného odboru. Ohlasy na koncert boli veľmi pozitívne, nielen od žiakov, rodičov, učiteľov, ale aj od hostí, čo nás veľmi teší. Atmosféra bola neskutočná, v niektorých okamihoch až elektrizujúca, a to hlavne vďaka našim účinkujúcim. Nielen ohlasy na koncerty pri príležitosti 5. výročia, ale aj predošlé úspechy sú dôkazom toho, že škola postupne začína zastávať dôstojné a rovnocenné miesto popri ostatných školách tohto typu nielen v regióne, ale aj v širšom okolí.

Úspech je relatívny pojem. Pre niekoho je úspech vôbec prísť na javisko, alebo spraviť prvý krok na hodine tanečnej, alebo sa naučiť naspamäť jednouchý text. Ako sa vraví, s jedlom rastie chuť... V prvých rokoch fungovania ZUŠ Stožok sme sa tešili z každého koncertu, z každého progresu žiakov a vedeli

Pre niekoho málo, pre nás veľa

sme, že postupnými krokmi sa určite dočkáme nejakého ocenenia aj v konfrontácii s inými školami. Za päť rokov sa žiaci školy predstavili na viac ako dvesto vystúpeniach, či už na tých, ktoré organizuje ZUŠ Stožok (Tekvičková slávnosť, Úcta k starším, Uvítanie do života, vianočné koncerty, Vernisáž na stanici, veľkonočné koncerty, Guláš-majster, Zdola Ponickýho mlyna, ďalej interné a záverečné koncerty žiakov), alebo na súťažiach, festivaloch ako Hontianska paráda, Očovská hruda, Novohradský festival a iné. Netreba zabudnúť ani na dva zahraničné zájazdy do Čiech a Chorvátska. Ani na žiakov, ktorým sa darilo nielen na regionálnych, ale aj

krajských súťažiach: René Matrtaj, Petra Ostrihoňová, Ema Klimová, Matej Budinský, Matej Budaj, Peter Sámel a ďalší. Spomedzi najčerstvejších úspechov stojí za zmienku aj účinkovanie na 48. ročníku súťaže v interpretácii moderných piesní Zlatý kľúčik, ktorý sa konal 24. novembra v Kultúrnom centre Detva. Karolínka Buzáková sa umiestnila na druhom a Hanka Budinská na prvom mieste vo svojej kategórii. Gratulujeme.

Všetky podujatia a úspechy odzrkadľujú napredovanie našich žiakov. To sa však nezaobíde bez práce učiteľov. Pedagogický kolektív sa vďaka nesmierne kreatívnemu a ľudskému prístupu podieľa nielen

na umeleckom, ale aj osobnostnom raste žiakov, za čo im skladáme hlbokú poklonu a vyslovujeme uznanie. Ďakujeme.

Veľká vďaka patrí aj rodičom. Bez ich aktívnej spolupráce by sme dnes neboli tam, kde sme.

Nielen za organizáciu koncertu pri príležitosti výročia školy, ale za všetky doterajšie aktivity ďakujeme vedeniu obce Stožok, všetkým pracovníkom a poslancom obecného úradu, členom APOZ-u, kolektívu MŠ Stožok, DOS Stožok, sponzorom, partnerom a samozrejme aj všetkým podporovateľom našej umeleckej školy v Stožku.

Čo povedať na záver? Dovoľme si citovať hudobného génia s veľkým srdcom, Rinalda Oláha: „Bez vzdelania je človek hluchý, slepý a nemá pochopenie pre človeka.“ Preto sme vďační, že sa môžeme podieľať na vzdelávaní a formovaní detí. Investícia do vzdelania sa síce nedá merať, ale je jednou z najdôležitejších vecí v živote. A pre nás „dospe-lákov“ je to najmenej, čo môžeme urobiť pre ďalšie generácie, odovzdávať im skúsenosti, poznatky, pomáhať im a podporovať ich na ceste životom.

Ešte pripomíname, že v januári 2020 sa uskutočnia prijímacie skúšky do všetkých odborov. Ak má niekto záujem a chce sa pripojiť k našej veľkej umeleckej rodine, dvere má otvorené. Presný termín uverejníme na stránke www.zusstozok.sk.

Michal Budinský,
Michal Oťapka

Imatrikulácia prvákov

Určite všetci, ktorí už vedia čítať a písať, poznajú malého chrobáčka – lienku sedembodkovú. Napriek tomu, že je malá, je veľmi užitočná. Spočiatku sa živí peľom a nektárom, no keď sa objavia prvé vošky, postupne sa stávajú jej hlavnou potravou. Denne ich zožerie až päťdesiat. Vedeli ste, že niektoré lienky žijú až 15 rokov? Presne toľko, koľko majú deviatci, keď dostávajú občiansky preukaz.

Práve „najstaršie“ deviatacké lienky privítali 20. novembra našich prváčikov na slávnostnej imatrikulácii v Ponikách, aby ich pasovali do Cechu školského. Lienky z prvého ročníka museli splniť úlohy z čítania, matematiky, prvouky, angličtiny, telocviku i slušného správania. Po slávnostnom prváckom sľube a prváckej hymne nasledovalo pasovanie prvákov za riadnych žiakov školy. Slávnosť bola nevšedným zá-

žitkom nielen pre samotných prvákov, ale aj pre ich rodičov a starých rodičov, ktorí ich neustálym potleskom podporovali pri zdolávaní úloh i súťažiach.

Za spoluprácu pri organizovaní

podujatia a za občerstvenie ďakujeme našim deviatkom, rovnako aj všetkým učiteľkám zo základnej a materskej školy, ktoré žiakov prišli povzbudiť a napokon rodičovskej rade za finančné príspevky.

Mojim prváikom - „užitočným“ lienkam prajem, aby im radosť z objavovania sveta vydržala po celý život.

Pani učiteľka Katka

O starom remesle s kušnierom Pavlom Polónym

„Ovečka, ovečka, štvoraký úžitok, ej žinčička, bryndzička, kožušok, baranička“ – spieva sa v ľudovej piesni. Nás budú zaujímať kožuštekky. Nosia sa odpradávná, boli najlepšou ochranou pred chladom a voľakedajšími tuhými mrazmi. V minulosti si kušníera a jeho prácu ľudia cenili, lebo bez kožuška a baranice – ako vraví Pavel Polóny z Ponickej Lehôtke – sa neobišiel žiaden chlap na dedine.

Pamätáte sa, kedy ste ušili svoj prvý kožuštek a koľko ste mali rokov?

Prvý som ušil pre seba, keď som mal šesťnásť. Bol to biely pracovný kožušok a nosil som ho, kým sa nezodral. Možno vás prekvapím, ale mám len dva, jeden pracovný biely a druhý vyšívany na zvláštne príležitosti. Moje deti kroje nenosia, lebo sa narodili v období, keď boli v móde šuštiaky, montérky a krátke sukne. Avšak môj syn a jeden vnuk milujú folklór a občas sa v kožuštekoch pýšia.

Tie vaše sú krásne cifrované. Kde majú svoj pôvod?

Ľudia ich niekedy nazývajú prusliaky, čo je podľa mňa nesprávne. Prusliaky nosili iba ženy, na Horehroní bol správny názov kožušok. Vzory na ponických kožuškoch sú vyšívane. Na rozdiel od nich hriňovské a detvianske sú prešívane, prikladajú sa k sebe rôznofarebné kúsky kožtičiek, my tomu hovoríme *zaoplate na zaoplate*. Vyšívane kožušky začali byť žiadané zrejme vtedy, keď sa dievčence vydávali, no a nevesty, ako vieme, sa rady zdobili. A keďže muži nechceli zaostávať, takisto si nechávali vyšiť pestré vzory. Tie sú pre ponické kožušky typické. Pre ženy sa vyrábali kožušky s rukávmi, boli celé biele s vyšitými ružičkami a tzv. rozmarínkami (vet-

vičkami). Takéto kožušky boli veľmi trvácne, vydržali aj sto rokov, dedili sa z generácie na generáciu. Záruka dlhej životnosti spočíva v technológii spracovania kože bez kyseliny.

No a podobenstvo vidím v tom, že ružička je dievča, ornamenty okolo ružičiek sú mládenci, ktorí sa okolo dievok krútia. Ale stále sa držím vzorov z prírody.

Chodievali ste predávať na jarmoky?

Nie, nechodili, lebo naša výroba nestačila pokryť požiadavky a ceny sa pohybovali podľa hodnoty koru-

ny. Napríklad v roku 1940 biely kožušok stál 250 korún, farebný 300 a vyšívany 1 200 korún. Ženský s rukávmi vyšívany až 2 200 korún. V roku 1946, pred menou peňazí, stál biely 400 korún, farebný 500 a vyšívany 2 000 korún. Potom už kožušnícka výroba začala upadať.

Voľakedy sa ľudia chytali remesla kvôli obžive, ako ste sa vy stali kušnierom?

Kožušíctvo bolo viac-menej sezónne zamestnanie popri poľnohospodárstve. Za kožušníkov dávali rodičia vyučiť len šikovných chlapcov, lebo touto činnosťou sa dala rodina dobre zabezpečiť. Môj otec v roku 1900 ako 9-ročný išiel za učňa ku kožušníckemu majstrovi – *kušnérovi* Lehotskému v Ponikách. Mal sedemnásť, keď získal titul majstra, ktorý mu odovzdal vrchný župan. Tá listina sa volala IPAR, bol to vlastne živnostenský list.

Kto vás zaučal do tajov remesla?

Mal som osem rokov, keď som sa začal učiť pri svojom otcovi, začínal som – ako sa hovorí – od piky. Od výroby kože cez šitie až po vyšívanie.

Ale musím povedať, že ma nežiivilo len remeslo. Ako 32-ročný som sa stal predsedom JRD v Ponickej Lehôtke, po zlúčení družstiev v roku 1972 som pracoval v tamjšom Hos-

podárskom dvore, popritom som vykonával rôzne funkcie v ponickom družstve. V Čiernom Balogu som pôsobil desať rokov ako predseda družstva. Napokon som robil predsedu MNV v Ponikách.

Vráťme sa k remeslu. Zhotoviť cifrovaný kožuštek je zrejme poriadna drina. Voľakedy sa všetko robilo ručne, ako je to dnes?

V minulosti kožušík – *kušner* (od slova kumšt) bol ten, kto si vedel vyrobiť aj kožu. Je to ťažká práca a dosť nečistá. Kožušík musel dodržiavať presné postupy, staré spôsoby

► sa používajú dodnes. Všetku prácu od výroby kože až po ušitie robím ručne, ako môj otec. Kože treba najskôr namočiť. Potom pridáme soľ, mydlo, vodu, trikrát ju vymeníme a perieme dvadsať minút. V rozotku mazľavého mydla, sódy, boraxu stále miešame a znovu trikrát prepláchneme v čistej vode. Kožu *oflašujeme*, to znamená, že ju zbavíme tuky, dáme do kvasu z jačmenných alebo ražných otrúb. Trvá to osem až desať dní. Kože sa nesmú prehriať, lebo by sa znehodnotili. Každý deň ich prekladáme, lebo sa hrejú, po skončení sušime. To je prvý proces. Keďže vysušená koža stvrdne, musí sa zmäkčiť, napríklad na hrane stola, potom ju *curhujeme*, teda ďalej zmäkčujeme a nakoniec kožu zbavíme zvyšných blán. Musím povedať, že kúpené kože nepoužívam.

Kresbu výšivky robím podľa vlastnej fantázie, alebo požiadaviek zákazníka. Najskôr si nakreslím ružičky, vyšijem ich a potom ostatné vzory. Keď je výšivka hotová, jednotlivé diely sa pospájajú a dookola obšijú, zároveň prišívam aj jednotlivé čipky z *karmažínu* (červenej kože). Nakoniec pripevním gombík a spiniky, prišijem vrečko, ktoré niekedy slúžilo na peniaze, dnes na mobil, a kožušok je hotový. Celá výroba je dosť zložitá a ťažko je všetko opísať.

Aký materiál používate na zdobenie?

Na šitie používam cverny zo starších zásob, umelým sa vyhýbam. Na vyšívania sa teraz dá kúpiť materiál aký chceme.

Vyšívanie je zväčša doménou žien, pomáha vám manželka?

Vyšivky robím sám, dcéry skúšajú, zatiaľ ešte nepomohli. Manželka nemá k tomu vzťah.

Za tie roky ste vyrobili mnoho kožuškov, nevravia vám doma, aby ste s tým prestali, že ste sa narobili dosť?

Nepočítal som, koľko kožuškov som vyrobil. Bolo by to dosť vysoké číslo. Ale ako som na dôchodku, môžu ich byť desiatky. V mladosti – ako dvadsaťročný – som od kožušníctva zutekal, zamestnal som sa v poľnohospodárstve a nevedel som si predstaviť, že sa ešte niekedy k remeslu vrátim, ale stalo sa, ako 63-ročný dôchodca som sa do výroby kožuškov opäť pustil. Nie nadarmo sa hovorí, čo sa v mladosti naučíš, na starosť akoby si našiel.

Vychovali ste si nejakých nástupcov?

O výrobu a šitie kožuškov sa zaujímali viacerí, prišlo zopár mužov aj žien zo Slovenskej Ľupče, Jasenia, Čierneho Balogu, Brusna, Poník, Hriňovej, ale dlho nevydržali. Vyučiť sa tomuto remeslu, na to treba viac času, hlavne pokiaľ ide o výrobu kože, ale aj o fortieľ pri šití a vy-

šívání. Trvá to najmenej tri roky, ba aj viac.

Boli roky, keď bol remeselný majster triedny nepriateľ, nežiaduci v obci aj v celej spoločnosti...

Tak ako všetko na svete sa mení, staré odchádza a nové prichádza, aj nad remeslami sa zmráka. Socializmus remeslá potláčal rôznym spôsobom. Môj otec platil tri dane - z obratu, z obchodu a z prepychu, pretože kožušníctvo bolo ako prepychové zamestnanie. Táto daň z prepychu predstavovala desať tisíc korún ročne. Z tohto dôvodu aj môj otec odovzdal živnostenský list.

Opatrujete nejaký kožuštek, s ktorým by ste sa za nič na svete nerozlúčili?

Sú to dva kožušky od otca. Jeden ušil pre môjho dvojročného syna, bolo to v roku 1967, druhý mi dal, keď mal 86 rokov.

Kde všade vaše kožušky putovali?

Vidieť ich v rôznych folklórnych súboroch. Nejaké sme posielali aj do bývalej Juhoslávie a Ruska.

Aj keď je to staré remeslo, nemusíme o ňom hovoriť len v minulom čase. Na čom momentálne pracujete?

Mám už 86, a tak prácu dosť obmedzujem, oči sa mi pri vyšívaní opotrebovali, aj ruky oťaželi, ale teší ma, že ľudia sa o moje výrobky stále zaujímajú. Preto ďalej vyšívam kožušky a šijem baranice.

O pár dní zasadneme k bohato prestretému štedrovečernému stolu, aké budú Vianoce u vás doma?

Vianoce môjho detstva boli veľmi pekné, dokázali sme sa tešiť z maličkostí, ale asi najväčšiu radosť sme mali, keď nám krstná mama doniesla *plazovku*. No myslím si, že aj dnes sú Vianoce krásne, pri štedrovečernom stole máme syna, vnuka, pravnuku, navštívia nás dcéry s rodinkami a všetci sa tešíme hlavne z toho, že sme zdraví. Ja osobne si cením, že žijeme v mieri, že sviatky prežívame v pokoji. Lebo nie vždy to tak bolo. Spomínam si na Vianoce roku 1944, sedeli sme pri vianočnom stole celá rodina, keď sa na dvore ozvali tvrdé údery pažbou, potom nemecký vojak kopol do dverí, tie sa rozleteli a do izby vošli traja vojaci, poprezerali všetky kúty, nazreli aj pod periny. Keď nič nenašli, ukázali na stromček, ktorý visel nad stolom na hrade a hovorili „nicht partizan“, zbraňami stále mierili na nás, jeden ešte gestom naznačil slučku okolo krku, povedal „partizan“ a odišli. Veru, ani vianočná večera nám nechutila.

Prajem všetkým ľuďom pokojné sviatky. Veľmi si prajem, aby na našom malom Slovensku bolo medzi ľuďmi viac porozumenia, aby sme si nezávideli, neosočovali sa, jeden druhého si vážili a boli hrdí na to, že sme Slováci.

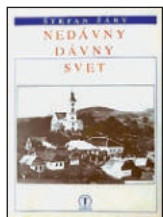
Zhovárala sa Veronika Ďurovčíková
Foto Milan Kosec

Vybrali sme pre vás Štefan Žáry: Nedávny dávny svet

Dohviezdny večer

Čítanie na pokračovanie – 5. časť

Z tmy zaduní v záverečných akordoch organ. Pomaly sa z kostola začne trúsiť svet, poväčšine takí, čo nemuse- li chystať večeru. Vyšmykol som sa ihneď po kázni, dôvodiac, že ma strašne oziaba. Ale to som iba hor- rel nedečkavosťou, či už pricestoval strýko Lajoš.

Teraz sme už vedno stáli v oblo- ku s výhľadom na „plac“, dolu ktorým pomedzi zapadané agáty sa už mihali svetielka. Akoby sa boli ta- prestahovali z močidiel a trúchnu- ceho dreva v Kráľovej vode. Vše sa niekto „zredigá“ a včiecha, oblenený snehom – mladšie zvyksne, staršie

zjakne. Aj nebo sa rozjasnilo, zjavili sa hviezdy ako škáročky či švíky na oblohe, ktorá sa chystá roztvoriť.

Stojíme so strýkom pri obloku po- zorujúc spanilú defilírku chudob- ného sveta, ktorý sa vie z mála tak nefalšovane radovať – aspoň raz do roka.

Konečne striasa z kapcov sneh aj tatko. Poloprsté rukavice si sťahuje zubami; kabát mu pomáha vyzliecť mamuška. Za desať rokov manželstva ho dostatočne pozná. Ihneď na ňom pobadá, že niečo nie je v poriadku.

- Čo sa stalo, Augustín?

- Ále... nič... nič, - ošiva sa organis- ta, lebo zbadal brata, ktorého najprv treba pritúliť na prsia. Keď sa s ním zvíta, po troške z neho vyjde, čo ho v kostole rozladilo. Nesprátni mlá- denci vystrájali...

- Tí corgoni by vyviedli z miery aj svätca!

A rozpovedal, čo sa stalo.

Kostol bol nabitý, prišli v húfch aj Lihotci, aj Hutníci, aj Dúbravica- nia. Títo poslední, asi potrúchnení, hneď od začiatku robili nezbedu: tla- čili sa v laviciach, vydúvali, zrážali si baranice, manipulovali so svieč- kami, podkušovali.

- Párkrát som zastavil organ, pre- stal hrať a prisne som im pohrozil. Pomohlo to iba na chvíľu.

Cez kázeň ako-tak ustali. No po nej ozvalo sa kostolom prenikavé zajaj- kanie. Z lavice pod chórom vyskočila dievčina, chytila sa za šiju a božeka- júc predierala sa k východu. Ktorý- si z chalanov na dúbavickej strane chóra vyliel jej za hrdlo z rozblčanej sviečky vreľý parafín.

Možno náhodou, možno z nezbed- nosti, možno z pomsty, že dostal od nej košom.

Ubehla chvíľa, kým sa do zhro- maždenia vrátila patričná dôstoj- nosť.

Mamka je trochu rozladená. Vie, ako jej manžela mrzí, že sa neovlá- dol. Bude ho bolieť hlava, hľa, už mu žilky na sluchách cukajú. Aj farár možno stratí na jeho adresu výčitku, lebo podľa rajonizácie na chóre si má držať poriadok organista.

Čím skôr sadat k večeri a rozsvie- tiť stromec, aby sme sa slávnostnou náladou rozptýlili.

Rozhovor na túto tému sa musí skončiť, pretože pani domu hlási, že vo svetlici je už všetko pripra- vené.

(krátené)

Strážcami Poník chrámy Božie sú...

Dvanásteho decembra 2018 sme si pripomenuli sté výročie naro- denia ponického rodáka Štefana Žáryho, významného spisovateľa (básnika, prozaika, esejistu, pre-kladateľa).

Pri tejto príležitosti sme v prie- behu tohto roka uverejňovali na pokračovanie úryvky z jeho knižky Nedávny dávny svet. K záverečnej- piatej ukážke nazvanej Dohviezdny večer, pripájame výnimočnú Žáry- ho báseň s rovnakým názvom. Jej výnimočnosť spočíva v tom, že ju v roku 1935 napísal ako 17-ročný študent v Ponikách – spolu s inými básničkami - ako vianočný dar- ček pre svoju drahú mamičku. Ako nám povedala spisovateľova dcéra Lucia Žáryová – „tieto veršičky ne-

boli nikdy publikované, naša stará mama ich uchovávala len pre seba, bol to jej najmilší darček od naj- staršieho syna. Toto svoje nevelké dielko napísal Štefko - Pištík ako do- spievajúci mládenec a vlastnoručne ho zviazal i graficky upravil vďaka svojmu krasopisne vycizelovanému písmu. Žltý papier ešte viac zožltol, stránky sú hodne obchytané, na okrajoch pokrčené, sem-tam pofla- kované, čo svedčí o tom, že v nich Pištíkova milovaná mamuška často listovala. Naďalej uchováваме sta- rej mamin poklad - oteckovo rané dielko s názvom Šesť básničiek. Dobré čitateľné a drobné oteckovo písmo ostalo počas jeho života také isté... ako ho to naučil jeho prísny, ale nadovšetko milujúci a citlivý apík v ponickej škole.“

Dohviezdny večer

*V tichej doline dedina leží
a jej strážcom chrám Boží je,
všetko už prikrýva sniežik svieži,
v dedine radosť panuje.*

*V malých okienkach svetielka svietia
a z väži volá ľudí zvon,
dnes veru každý, starci i dieťa,
ponáhľajú sa k chrámu von.*

*Stan Boží sa takto naplňuje,
lebo dnes každý kto môže,
rád radostnú novinu počuje
a vraví: „Sláva ti, Bože!“*

*Po službách Božích z kostola idú,
dolu briežkom sa kľzajú,
potom do svojich domkov vniđu,
všetci ku stolu sadajú.*

*Naprostred stola už stromček stojí
a každý sa raduje mu,
len pohľad naň ti hneď bolesť skojí,
prináša radosť do domu.*

*Každého oči sú upreté naň,
každý sa dneska raduje,
k každému má dnes každý štedrú dlaň,
len dobré slovo počuje,*

*lebo Štedrý večer je chvíľa lásky,
je chvíľa citu – štedrosti,
dnes boháč chudému pohladí vlásky,
by i ten pocítil radosti.*

*A pod oblokmí počuť milý hlas:
„Čas radosti veselosti.“
Dnes vyhubne starý Adamov kvas,
dôjdeme k spasečnosti.*

Poniky, Vianoce 1935

Pokoj v duši...

...radosť v srdci, úsmev na tvári...
To všetko som cítila, zažila i videla
v ten večer na ľuďoch, ktorí prišli
na koncert Simy Martausovej do
našho kostolika, ktorý je významným
klenotom stredovekej sakrálnej ar-
chitektúry.

Napriek tomu, že Kostol sv. Fran- tiška z Assisi v Ponikách praskal vo švíkoch, neboli už ani miesta na stá- tie a mnohí mokli pred kostolom, všetci boli uvoľnení a v dobrej ná- lade. Tú vlnu pozitívnych emócií

priniesla speváčka, kvôli ktorej bol náš kostol tak nezvyčajne plný. Bra- ta Roberta, ako sám povedal, pre- padli na okamih pocity žiarlivosti. Sima bola vtipná, radostná, prostá, skromná a odovzdala nám kus ene- gie a povzbudenie, ktoré sme si od- nášali do svojich domovov. Texty jej piesní mne a verím, že aj ostatným, pomohli trochu vstúpiť si do sve- domia, aby sme sa začali pozeráť na svet inou optikou.

Profesionálny výkon kapely pod- farboval neustály smiech a spev náv-

števnikov všetkých vekových kategó- rií. Počas programu si prišli na svoje aj deti, keď sa mohli zakryť bundou speváčky, bol to pre ne zážitok.

Sima Martausová a jej skupina predniesli všetky skladby s veľkou radosťou a pokorou. Aj na ich tvá- rach bolo po celý čas vidieť široký úsmev. Po autogramiáde – okrem fotografií a podpisov – v nás ostalo aj niečo iné, azda aj dôležitejšie – a to povzbudenie, ktoré môžeme odo- vzdávať ďalej.

Farnička

Vianoce 20. storočia

Posledným novembrovým dňom sa končí cirkevný rok a prvou adventnou nedeľou sa začína nový. Toto bolo vždy obdobie stíšenia, v ktorom si pripomínáme príchod narodenia Ježiša Krista. V tomto čase sa už nemohli konať ani svadby, ani zábavy, ani žiadne veselosti. Ľudia sa chystali na Vianoce.

Kto mal prasiatko, robil zabíjačku, aby mal zopár klobások, slaninky, mäska. Chudobnejší zarezali aspoň ovcu, alebo barana, kozičku. Lebo sedliak sa vraj len na Vianoce naje. Chlapi navozili zo štálov z Horných lúk na vlačiach sena. Namiešali seno, slamu, narezali z toho sečky, aby bolo cez sviatky pripravené pre statok. Nachystali, narúbali dreva, nanosili bližšie ku kuchynke, aby ženy mali čím rozkúriť pec, keď budú piecť chlieb a opekance. Ženy sa zase starali o čistotu v dome. Vyumývali okná, vydrhli stoly a dlážku. Pochystali si čistý tkaný obrus, uterák do rámy. Rozkúрили pec a piekli chlieb, opekance, poddymníky. Pri pečení chleba sa piekol aj koláč – kolesnáč. S týmto koláčom sme chodili do poľa, kde bola zasiata pšenica a vraveli sme: „Kotúl koláč do hája a pšenička do štála“. Zákusky sme vtedy nepiekli, len kysnuté tvarožníky, makovníky. Neskoršie aj mrežovník so slivkovým lekvárom. Chlapci doniesli stromček z hory, zavesili sme ho na hradu v izbe a navešali naň

Spomienky na advent

omotaný hrubou reťazou, aby rodina držala pohromade.

Gazda zanesol väčšie opekance aj statku a na dvere mašale cesnakom urobil kríž. Aby chránil dobytok pred strigami a zlými chorobami. Ženy dorobili opekance s makom, zohriali pálenku na slaninke. Posadali sme

Darčeky sme nemali žiadne, ani sme nevedeli, že sa máme obdarovať. Len sme sa pomodlili a dospievali vianočné piesne z Transcie. Medzitým prišli mendíci s hviezdou pod oblok zaspievať, zavínšovať. Tiež chodili spievať cigánky, prišli aj chlapi povínšovať, ale inak sa

nechodilo po návštevách. Na Božie narodenie chodili deti plazovať (vinšovať). A už na Štefana, druhý sviatok vianočný, sme sa navštevovali, aj divadlo vždy bývalo a potom tanec, zábava. Takto sme volakedy žili.

Anna Holcová, Mária Šávoltová
Foto Milan Kosec

orechy zabalené v pozlátke, šišky aj menšie jabĺčka. Darčeky sme žiadne nemali. Na Štedrý deň sa už nič nepožičiavalo, ani žena nemohla prísť do domu, lebo by priniesla nešťastie. Pred odchodom do kostola sme si všetko popripravovali, kapustnica už bola uvarená, aj klobáska. Potom sme si len urobili opekance a hriatu pálenku. Chlapi obriadili statok, a tak sme išli všetci, ktorí vládali – deti, mladí, starí – do kostola. Keď sme sa vrátili domov, tak sme všetko jedlo ponosili na stôl, ten už bol

si okolo stola, najstarší sa pomodlil. Gazda rozkrojil jabĺčko, každému dal kúsok, aj po strúčku cesnaku. Jedli sme kapustnicu i klobásku s domácim chlebíkom. Potom gazdiná priniesla opekance na miske a povedala: „Prid' Ježiši, drahý hosti, nakrm, napoj nás do sýtosti“. Prežehnala misku s opekancami so slovami: „A to ve jménu Páne tieto dary užívati máme“. Na pripravený tanierik každý vybral opekanec pre tých, ktorí už neboli medzi nami. A potom sme už všetci jedli z jednej misky.

Projekt rozvoja školy vzbudzuje záujem

V Národnom lesníckom centre vo Zvolene (ďalej NLC) sa 9. decembra uskutočnili „raňajky s novinármi“, v rámci ktorých NLC pravidelne informuje o svojich aktivitách. Tentokrát za účasti starostky Poník Jany Ondrejovej, prednostu obecného úradu Pavla Ondrejka, riaditeľky základnej školy v obci Márie Janovčikovej, konateľa Obecného podniku lesov Poniky Juraja Piara a koordinátora projektu Marcela Pecnika.

Reč bola o projekte rozvoja základnej školy, ktorý spoločne realizujeme aj vo vzťahu k budovaniu povedomia o lesníctve a ekológii. Zástupcovia

nielen lesníckych médií prejavili o projekt, ktorý je zatiaľ v štartovacej fáze, veľký záujem. Diskusia zameraná na pripravované aktivity poodhalila širokospektrálny význam projektu, čo nás pri jeho prezentácii mimoriadne motivovalo k jeho pokračovaniu. V súčasnosti (v spolupráci s NLC) sa pripravuje vizuál tabulí pre náučný lesnícky chodník pri materskej škole, vo fáze prípravy je aj projekt parku s rôznymi drevinami (miniaborétum) pri základnej škole, tiež učebné interaktívne materiály pre deti a ďalšie zaujímavé aktivity, ktorými plánujeme doplniť vzdelávaciu portfólio školy. O priebehu realizácie vás radi budeme informovať.

Budú Vianoce mrazivé?

Kuriózna záľuba

Dôchodcovia vraj majú veľa voľného času a málo roboty. Pravdou je presný opak. Môžem to potvrdiť. V redakčnej rade Ponického spravodajcu si ktosi spomenul, že robím záznamy o počasi. Na to mi slúži presný teplomer v tvare „U“, ktorý sa používa v meteorológii a ktorý si pamätá maximálnu a minimálnu dosiahnutú teplotu za sledované obdobie /od posledného nulovania/ – tzv. maximo-minimálny teplomer. Potom mám na strome hrubší špagát, ktorý slúži na tri pozorovania. Ak je špagát mokrý, tak pršalo, ak sa pohybuje, tak je vietor, no a do tretice, v zime naň veším krmivo pre sýkorky a pozorujem ich hody. Na meranie zrážok slúži hrniec s rovnými stenami a milimetrové pravítko. Tým som zistil, že v minulých týž-

dňoch v jeden deň napršalo 42 mm vody, čo predstavuje 42 litrov na štvorcový meter. Tol'ko teória.

Predvianočné obdobie sa začína

adventom od začiatku decembra. V supermarketoch oveľa skôr. No čo už. Pranostika viažuca sa k Vianociam objasňuje: Na Katarínu (25.11.) blatko, na Vianoce hladko (a naopak). Či je to pravda alebo nie, je ako predpovedať čísla v lotérii. Naším predkom to zrejme vychádzalo, preto tomu verili. Ale niekedy veríme aj my. Počasie v decembri je vrtkavé, často sa mení, príroda sa pripravuje na skutočnú zimu, ktorá vrcholí v januári - februári.

Ale vráťme sa k pranostike. V roku 2001 na Katarínu ráno mrzlo, cez deň bolo nad nulou. Na Štedrý deň ráno bolo -20 °C, cez deň -7, večer už -17 °C. V ten istý rok – od 5. decembra do 19. januára – boli každé ráno mínusové teploty. Najchladnejšie bolo ráno 4.1.2002, a to až -22 °C. Podobne aj v roku 2003. Na Katarínu teplomer ukazoval +11 °C, na Štedrý deň už -13 °C, ďalšie dni -17, -12,

-11, -9, 0 stupňov, ale 31.12.2003 dva stupne nad nulou.

Veriť či neveriť pranostikám? Ja si myslím, že je to 50 na 50. Podľa tohtoročného vývoja počasia koncom novembra by na Vianoce malo byť hladko. Nuž, nechajme sa prekvapiť.

Pripájam ešte pozorovania z nedávnych rokov.

Rok	Katarína	Vianoce
2011	blato	ľad
2012	blato	poľadovica
2013	blato	blato, teploty do +7 °C
2014	blato	blato, +11 °C, prelet včiel
2015	ľad	blato
2016	blato	ľad
2017	blato	blato
2018	blato	blato

Miroslav Tanuška

Ako u vás doma vyzerajú Vianoce?

U každého trochu inak, a predsa všade rovnako. Zaujímalo nás, ako Vianoce vnímajú naši najmenší, v tomto prípade štvrtáci ponickéj základnej školy?

Christofer Turčan

My sa pripravujeme na Vianoce tak, že kúpime adventný kalendár a adventný veniec. A keď na ňom zapálime poslednú, štvrtú sviečku, znamená to, že sú Vianoce. Na Štedrý deň sa zobudím a neviem sa dočkať, kedy už pôjdeme večerať. Okolo piatej, šiestej ideme s rodičmi dole k mojim starým rodičom.

Keď tam prídeme, na stole je jedlo, horí sviečka a my večeríme. Potom ideme domov rozbaľovať darčeky. U nás na Vianoce nikto neberie telefón a v celom dome sa vypne wifi.

Dominika Pecníková

Ráno na Štedrý deň si varíme opekance s marmeládou, šošovicovú polievku. Prestrieme na stôl a ideme po darčeky. Mačičkám dám obed. Večer ideme do kostola a keď sa vrátíme, dám mačičku dnu, aby sa najedla a pustím ju von. Potom si sadneme

za stôl a najeme sa. Niektoré opekance dávame na servítku a necháme ich anjelikom. Vtedy sa už tešíme na rozbaľovanie darčiekov. Neskôr ideme k mojej starkej Slávke a k tete Jane. Všade dostaneme darčeky.

Adam Kováč

U nás sa Vianoce začínajú ako normálny deň, no nič je predsa len iné. V adventnom kalendári sa otvorí posledné okienko s poslednou čokoládou, ktorá znamená Vianoce. A presne v ten týždeň sa zapáli štvrtá sviečka na adventnom venci. V oby-

vačke svieti stromček, pod ktorým budú čoskoro darčeky. Keď je vonku sneh, oco nám vyberie sánky, boby a lopáre a ideme sa púšťať na kopec. Púšťame sa dolu do hustého krovia a sneh máme aj na tvári. Večer sa vrátíme a ideme s bratom do izby, čakáme, kým rodičia zazvoní a ideme večerať a rozbaľovať darčeky. No tento rok budú naše Vianoce iné ako doteraz. Naša mamina musí ísť do práce a nebude doma, tak budeme mať Vianoce na prvý sviatok. Budú to americké Vianoce. Ráno zbehnem do obývačky a rozbalím si darčeky. Štedrá večera bude vlastne štedrý obed, ale to vôbec nevadí, hlavne že sme spolu.

Hutnícka zabíjačka

Pred niekoľkými rokmi – bolo to presne 9. decembra 2006 - „páni v rokoch“ zorganizovali prvý ročník malej dedinskej zabíjačky na Ponickej Hute. Z učňov sa postupne stávali majstri a svoje skúsenosti odovzdávali mladším.

Nejaký ten rôčik bola pauza, aby sme sa príliš neprejedli, no nadšenie pretrvalo, a tak sme sa k príjemnej dedinskej akcii vrátili. A výsledok? Hutníci nadšenci v spolupráci s obcou Poniky zorganizovali v sobotu 7. decembra už 10. ročník Hutníckej zabíjačky.

Vzhľadom na situáciu s africkým morom ošipaných sa zabíjačkový rituál odohral bez prvého kroku, ale všetky ostatné boli skutočné, ako sa na poriadnu zabíjačku patrí. Začali sme skoro ráno, no spracovanie výrobkov prevzali noví učni pod dohľadom „pánov v rokoch“. Do široka-daleka sa šírili typické vône. Gazdinky priniesli koláčiky

▲ Spoločná fotografia potvrdzuje, že mnohí Hutníci mali chuť prispieť k spoločnej Hutníckej zabíjačke.

a slovenské hamburgery (chlieb so šmalcom a cibul'kou), gazdovia zase niečo tekuté na zahriate. Zabíjačkové dobroty sa priebežne pripravovali na spakanie za ľudové ceny - pa-

ušík, krkovička, rebierka, klobása, jaternica, kapustnica...

Boli že to hody v spoločnosti blízkych, známych i neznámych hostí. Bol to čas radosti i hojnosti, ako aj

zážitku z delikatesného hutníckeho rumíku na mede a masle.

V popoludňajších hodinách, po dobrých a chutných zabíjačkových hodoch, ale aj popri nich, zaznievala z kultúrneho domu ponická muzika a ľudové spevy, to folklórna skupina Poničan hrala, spievala a tancovala pred nadšeným publikom. Horehronský spev s dupákmi zas doniesol Jožko Mak, pravidelný účastník ponických akcií, ktorý svojím mocným hlasom spieval s Poničanmi ako rodený Poničan.

No a popoludní prišiel Mikuláš. A deti bolo ako maku, sálou sa niesol ich veselý džavot, radosť z darčiekov bola prevel'ká.

Medzitým hrala aj živá muzika – kapela Druhý dych, na počúvanie, pre starších aj mladších, všetkých zaujala. No a večer disko v podaní dídžeja Adriana.

Čo dodať? Hádam už len poďakovať sa všetkým, čo prispeli k peknej akcii.

Text a foto: Aurel Hrušovský

Stop podvodníkom

V ponickom Kultúrnom dome sa koncom novembra uskutočnilo zaujímavé podujatie - beseda ako súčasť Národného projektu Ministerstva vnútra SR na tému *Zlepšenie prístupu obetí trestných činov k službám a vytvorenie kontaktných bodov pre obeť*.

Prednášajúce, mjr. PhDr. Andrea Petrovičová z Krajského riaditeľstva PZ v Banskej Bystrici a Mgr. Monika Cibulová – koordinátorka informačnej kancelárie pre obeť, oboznámili účastníkov s konkrétnymi prípadmi činnosti zločedov a podvodníkov pri páchaní trestnej činnosti na senioroch. Je škoda a určite stojí za zamyslenie fakt, že o tému, ktorá sa týka všetkých, prejavilo záujem menej ako dvadsať občanov – členov SZPB.

A pritom sa už viacerí z našej pomerne veľkej obce (jej troch častí) stali obeť podvodníkov a zločedov. Prednášajúce okrem iného zdôraznili aj desatoro bezpečného seniora. Vari nebude od veci, ak si užitočné rady pripomenieme.

- 1/ Nenaletím na ponúkaný „výhodný“ nákup.
- 2/ Nedám cudzím ľuďom peniaze a neuverím dokladom, ktoré mi nechajú ako záruku, lebo sú zväčša falošné.
- 3/ Nenechám sa oklamať pod zámenkou problémov mojich blízkych.
- 4/ Nepustím do domu cudzieho človeka a rozhodne mu nedám príležitosť, aby videl miesto, kde mám odložené peniaze.
- 5/ Nenaletím falošným policajtom,

ani iným úradníkom z elektrárni, vodární či sociálnym pracovníkom, pretože nikdy nepracujú s financiami v hotovosti.

- 6/ Neuverím, že mi volajú blízki z neznámeho čísla a majú zmenený hlas, lebo sú zranení alebo v šoku.
- 7/ Nenechám sa oklamať falošnými kamarátmi mojich vnúčat alebo iných príbuzných a nenaletím podvodníkom, ktorí tvrdia, že sú známi mojich blízkych.
- 8/ Neuverím informáciám o údajných zdravotných problémoch osôb, ktorým treba pomôcť, ani srdcervúcim príbehom cudzích ľudí, ktorí údajne potrebujú záchranu.
- 9/ Nerozmením peniaze cudzím ľuďom, hlavne keď ide o bankovky vyššej hodnoty.

10/ Nenastúpim do auta s neznámym človekom a nedám sa odviezť do banky kvôli výberu hotovosti.

Veľmi dôležité je, ak ste sa už stali obeťou podvodu alebo krádeže, volať čo najskôr políciu na číslo 158 a nenechať páchateľa čas na zakrytie jeho konania a vzdialenie sa z miesta činu.

Je tu čas, keď sú najrôznejší podvodníci aktívnejší, preto buďte opatrni. V prípade záujmu alebo potreby pomôcť môžete navštíviť klientske centrum Informačnej kancelárie pre obeť, Štefánikovo nábrežie 7, Banská Bystrica, 1. poschodie, denne od pondelka do piatka v čase od 8.00 – 15.00 hod., alebo sa obrátiť na políciu, odbor prevencie kriminality.

JUDr. Vladimír Kucej

Po prvýkrát v našej obci

Nasledujúc ekologický trend s oblečením, keďže textilný priemysel je jedným z najväčších znečisťovateľov životného prostredia, vznikol nápad zorganizovať burzu detského oblečenia aj v našej obci. V každej rodine sa predsa nájdu veci, ktoré deti nevy-nosili, možno z nich rýchlo vyrástli, alebo to boli veci, pri ktorých darujúci neodhadol správnu veľkosť.

Mnohým, ktorí nemajú možnosť posunúť veci ďalej, je ľúto vyhodiť ich do kontajnera, navyše nemajú chuť ani čas ich fotiť a ponúkať na internete. Starosti, čo s vecami, ktoré len zabierajú miesto v dome, mala vyriešiť práve burza s cieľom posunúť pekné oblečenie, obuv či športové potreby ďalším deťom a zároveň rodičom ušetriť peniaze, keďže zimná výbava pre deti patrí v rodinách k tým najnákladnejším.

Termín konania burzy pripadol na nedeľu 17. novembra, deň, keď počasie lákalo na poobedňajšiu prechádzku. Príjemne nás prekvapil počet záujemcov, ktorí prichystali a zve-rili nám na predaj množstvo kvalitných vecí. Stoly založené oblečením v nás vyvolali nostalgiu za nedeľnými burzami, ktoré sa pred rokmi konali v Dome kultúry v Banskej Bystrici. Naše prvotné nadšenie však vystriedalo sklamanie, že napriek nášmu úsiliu neoslovila praktická myšlienka viac ľudí. Tí čo prišli s úprimným záujmom podporiť niečo, čo inde funguje už dlhé roky, odišli s úsmevom na tvári oceňujúc aspoň našu snahu.

Mrzelo nás, že ani ďalší termín 20. novembra neprotiahol viac ľudí. Zostali sme stáť pred otázkou, čo sme urobili zle, prípadne čo sme mohli urobiť lepšie. Vravali sme si, možno je to nezvyk, možno predsudky, možno nezaujímame, možno nedostatočná informovanosť...

V každom prípade to bolo niečo nové a či v budúcnosti budeme pokračovať, záleží hlavne na tom, či sa nám podarí nájsť dostatok nadšenia, ktoré je pre organizovanie takýchto aktivít nevyhnutné a bez pocitu zadosťučinenia len ťažko naplniteľné.

Veronika Poliaková,
Katarína Piarová

Mikulášska nedeľa

Tentoraz pripadla druhá adventná nedeľa na Mikuláša, ktorého sme oslávili v Kultúrnom dome v Ponickej Lehôtky predstavením O snehuliakovej mrkve v podaní členov Divadielka z klobúka. Ako sa už stalo zvykom, po predstavení prišiel dlho očakávaný Mikuláš s neodmysliteľným veľkým košom sladkých balíčkov.

Potom mali všetci príležitosť spoločne si vychutnať predsviatočnú atmosféru na vianočnom punči, ktorý sme pripravili pre veľkých

a na malých čakali zdravé sladké dobroty.

O to sa postarali poslanci obecného zastupiteľstva Katarína

Piarová a Miroslav Šávolt, aby sa spolu s vami mohli aspoň nakrátko zastaviť v hektickom predvianočnom čase.

Vianočné Mňamkovo

Prvá adventná neďeľa sa niesla v Mňamkove v znamení vianočných dobrôt, ktoré rozvoniavali po kuchyni Kultúrneho domu v Poníkovej Lehôtky. Po krátkom predstavení sa sme pripravili detský punč a oboznámili malých gurmánov s populudňajším harmonogramom. Na dlhé reči nebol čas, pretože deti boli netrepežlivé, nevedeli sa dočkať chvíle, keď si nasadia kuchárske čiapky, oblečú zástery a pustia sa do vykrajovania cesta. Mohli si vyskúšať štyri druhy vianočného pečiva, od klasických perníkov cez špaldové sušienky, banánovo-kokosové sušienky a snehové guľky s kokosom. Pri niektorých receptoch sme namiesto cukru použili prírodné sladidlá. Snažili sme sa ukázať, že

vianočné mňamky sa dajú piecť aj zdravo. Nakoniec sme si recepty zapísali do vopred pripravených listov. Tie si deti zobrali domov aj s dobrotami, ktoré sa im podarilo vykúliť s nami dvomi a ešte aj s Lenkou, Kikou a Zuzkou, a ktoré sme spoločne zabalili do vianočných eko vrecúšok. Nečudo, že deti odchádzali domov aj so sladkým úsmevom na tvári. Preto veríme, že si niektoré recepty vyskúšajú aj doma a potešia rodičov pri sviatočnom stole. Ďakujeme všetkým malým aj veľkým mňamkáčom a mňamkáčkam za účasť, rovnako aj ich maminkám, a tešíme sa na ďalšie Mňamkovo. Želáme vám voňavé vianočné sviatky.

Katka Piarová
a Maťka McClain

Vianočný koncert

Vianoce síce trvajú len pár dní, ale atmosféru najkrajších sviatkov pociťujeme oveľa skôr. V našej obci máme Vianoce skutočne radi, a tak niet divu, že sa snažíme toto obdobie sprítomňovať si čo najviac a čo najkrajším spôsobom. Dôkazom toho je aj vianočný koncert, ktorý sa už niekoľko rokov teší veľkej obľube u účinkujúcich aj u divákov.

Tentoraz sa múry evanjelického kostola v Ponikách rozozvučali melódiami kolied 13. decembra. Ako už býva zvykom, kostol bol opäť zaplnený takmer do posledného miesta. A že sa bolo na čo pozeráť, potvrdí azda každý prítomný. Bohatý program bol popretkávaný spevom, hudbou i hovorovým slovom a predstavilo sa v ňom mnoho účinkujúcich.

Za všetkých spomeniem žiakov Základnej školy s materskou školou Štefana Žáryho v Ponikách, žiakov Základnej umeleckej školy Stožok, spevokol ECAV či Farský spevokol pri bratoch kapucínoch. Prítomným sa prihovorila pani starostka Jana Ondrejková, ako aj obaja páni farári. Atmosféra bola skutočne príjemne vianočná. Stretli sa tu všetky gene-

rácie a spolupatričnosť bolo cítiť aj pred obecným úradom, kde sa konali vianočné trhy a podával sa vianočný punč starostky. Ďakujeme všetkým organizátorom, pánom farárom, účinkujúcim, hosťom i všetkým, ktorí sa akýmkoľvek spôsobom podieľali na príprave a priebehu tohto krásneho podujatia.

Jana Turčanová

Diamantová a zlatá svadba

Nie každému sa pošťastí, že sa vo svojom živote dočká takých šťastných a požehnaných chvíľ, akými sú okružle výročia sobáša, ktoré možno rátať na desiatky rokov. Sme veľmi šťastní a zároveň aj hrdí, že v roku 2019 si významné jubileá – diamantovú a zlatú svadbu – pripomínali až tri manželské páry. Diamantové, teda 60. výročie od začiatku spoločného života oslávili manželia Ján a Mária Filipkovci. O desať rokov menej kráčajú spoločne životom dva páry – 50. výročie sobáša oslávili v tomto roku manželka Ján a Mária Šavoltovci a Ján a Anna Magnovci. Pri príležitosti týchto vzácných jubileí sa 9. decembra konala v zasa-

dačke Obecného úradu v Ponikách milá slávnosť, na ktorej sme privítali jubilujúce manželské páry. Svojou prítomnosťou nás poctili všetci oslá-

venci so svojimi rodinami a priateľmi.

Bolo to veľmi milé posedenie, príjemné bolo počúvať spomienky manželov na spoločne prežité roky. Nechýbal krásny kultúrny program, slávnostný prípitok a malá pozornosť. V mene celého vedenia obce Poniky všetkým našim jubilujúcim párom želáme hlavne pevné zdravie a ešte veľa, veľa spoločne prežitých rokov v kruhu rodiny. Zároveň im ďakujeme za príkladný život, ako aj za všetku prácu, ktorú venovali nielen svojim najbližším, ale aj v prospech našej obce.

Jana Turčanová

Termíny detskej poradne v Ponikách

Lekárka:

Lýdia HUNÁKOVÁ

kontakt:

048/412 63 05

8. január 2020:

13.00 – 15.00 h

5. február 2020:

13.00 – 15.00 h

4. marec 2020:

13.00 – 15.00 h

1. apríl 2020:

13.00 – 15.00 h

29. apríl 2020:

13.00 – 15.00 h

27. máj 2020:

13.00 – 15.00 h

Ľudia v pozadí, bez ktorých by to nešlo

Za akýmkoľvek podujatím, ktoré organizuje obec, sa ukrývajú konkrétni ľudia. Na začiatku je nápad, ktorý do konečnej podoby spravidla pretavuje široký kolektív ľudí. Niektoré je viac na očiach, iný menej, pracuje v úzadí.

Medzi takýchto neviditeľných pracantov patrí aj Pavol Kartík, bez ktorého by mnohé akcie neboli kompletné. Ako šéfkuchár má veľkú zodpovednosť. Lebo akákoľvek snaha organizátorov môže vyjsť nazmar, ak by účastníkom nechutil záve-

rečný guláš. Paľo prikývol na stretnutie, hoci, ako prízvukoval, nie je veľký rečník.

Mohol by si sa nám predstaviť?

Čože sa budem predstavovať, hádam každý v dedine ma pozná a kto náhodou nie, tak som ten, kto podáva misku s gulášom.

Ako si sa dostal k vareniu a aké je tvoje obľúbené jedlo?

Ja som už toho toľko navaril, že si na to nespomeniem. Obľúbené? Zjem všetko, čo nezje mňa.

Aký je rozdiel v príprave jedla pre rodinu a pre hladný dav?

Rozdiel je samozrejme v množstve. Pre rodinu je to v malom, všetko sa dá v pohode stihnúť. Pre dav, tam už človek potrebuje aj pomocníkov. Stretnie sa dobrá partia, pohovárame sa, popritom sa dačo aj užije. Ľudia nás prídu pozrieť a hneď aj priložia ruku k dielu, jeden očistí zemiaky, druhý pomieša cibuľu... To je kolektívne varenie.

Všimol som si, že tam býva živo. Predstaviš nám aj zvyšok partie?

Miro Dido, ako ho každý pozná, Dušan Magna, ale prídu aj iní pomáhať, nie je to len práca jedného človeka. Treba aj chuti aj lásky k vareniu, a hlavne dostatok času.

Budeš aj do budúcnosti spolupracovať?

Robievajú sa plesy, zábavy, športové akcie, človek sa neprestajne krúti okolo roboty, je toho veľa. Ale ak zdravotný stav dovolí a budem mať čas, tak som k dispozícii.

Pýtal sa Andrej Brzula

